

השיעור מתחיל בסוף דף מב ע"א

אמר רב [דף מב עמוד ב] משרשיא: אין מחזיקין דם בבני מעיים. והיינו, שבני מעיים שלא נמלחו אינם בחזקת שיש בהם דם, והרי הם מותרים. פירש הרמב"ן שמן הסתם הוא שבני מעיים הם בחזקת שלא מחזקים דם אבל אם רואים שהם אדומים חוששים שיש בהם דם וצריכים מליחה. אבל הר"ן חולק וסובר שוודאי שיש בהם דם שאפילו בדקין הדבר נראה לעין שיוצא מהם דם ע"י חבורה. אלא שדמן מועט אין צריכים מליחה לפי שאותו דם המועט שבהן אינו פורש מהן בבישול והרי זה דם האיברים שלא פירש ומותר בלי מליחה. **תרגמא** כלול בהיתר זה **אכרכשא ומעייא** קיבה או כרס ושאר הדקין, **והדרא דכנתא** שהם המעיים הדקים מסביב לשומן [החלב] הנקרא כנתא. אבל הכנתא עצמה, וכן שאר בני המעיים, כגון הלב והריאה והכבד חייבים למלחם כדי להוציא דמם.

ר"ן:

א. 'בני מעיים לא מחזיקין דם' פירושו שאין בהם דם בכלל?

סיכום: מדברי הרמב"ן ור"ת נראה שהבינו שאין בהם דם כלל אבל הר"ן חולק וסובר שוודאי שיש בהם דם שאפילו בדקין הדבר נראה לעין שיוצא מהם דם ע"י חבורה. אלא שדמן מועט אין צריכים מליחה לפי שאותו דם המועט שבהן אינו פורש מהן בבישול והרי זה דם האיברים שלא פירש ומותר בלי מליחה.

ב. מדין הגמ' כנתא צריכה מליחה ולגאונים תיקנו צליה משום שיש בהם חוטי דם קטנים שלא יוצאים ע"י מליחה

ג. טוב למלוח כרכשא והדרא דכנתא מצד השומן קודם שיהפכו אותן כיון שהשומן הדבוק בהם מבחוץ צריך מליחה

ד. האם מותר למלוח בני מעיים עם בשר?

ויש מי שאומר שאסור למלוח בני מעיים הללו שאין בהן דם עם הבשר משום שהבני מעיים אין להם מה לפלוט ומימילא בולעים הדם היוצא מהבשר. שדינם כמו דגים ועופות. וכן דעת הרמ"א לחשוש לדעה זו. אבל הר"ן חולק שאע"פ שאין בהם דם, יש בהם ציר וכל זמן שהבשר טרוד לפלוט ציר אינו בולע דם, ולא עוד אלא שיש לומר שדם הבשר משרק שריק ליה וכן כתבו תוס'. וכן פסק השו"ע להתיר למלוח מעיים עם בשר.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן עה סעיף א

אין מחזיקין דם בבני מעיים, כגון בכרס ובקיבה ובדקין. ובחלחולת (פירוש הכרכשא, והוא המעי הדבוק בפי הטבעת) בלא שומן שעליהם. לפיכך אם בשלם בקדרה בלא מליחה, מותר, אלא אם כן אסמיק. הגה: וכ"ש אם נמלחו בכלי שאינו מנוקב, דמותרים (מרדכי פכ"ה). מיהו לכתחלה צריכים מליחה בכלי מנוקב, והדחה תחלה, כשאר בשר (מרדכי וארוך). ויש חולקים בכרס, ואומרים דמחזיקין בה דם, ואפילו בדיעבד אסור בכרס ובית הכוסות כשאר בשר (מרדכי ור"ן ואו"ה). אבל שומן שעליהם, דינו כשאר בשר. לפיכך כשמולחים החלחולת ושאר מעיים, אין מולחין אותם בצד פנימי מעבר המאכל, אלא בצד החיצון ששם השומן דבוק. ...

סעיף ב

בני מעיים בלא שומן שעליהם, אף על פי שאין מחזיקים בהם דם, מותר למלחם עם בשר. הגה: ויש אוסרים למלחם עם בשר (טור בשם א"ו), והכי נוהגין לכתחלה, ובדיעבד מותר (מרדכי בשם ר' יואל והגהות אשר"י ואו"ה בשם א"ז).

סעיף ג

שומן הכנתא (פירוש שומן הדקים אינטרי"לייא בלע"ז) שעל הדקים, מלאה חוטים דקים מלאים דם ולפיכך יש אוסרים אותה לקדירה, אפילו על ידי חתיכה ומליחה. ועכשיו נוהגין היתר, ואותם חוטין של דם כשאדם בקי בהם מותר ונפשלים היטב עד שלא ישאר אחד מהם.

רי"ף:

ואמר שמואל: אין מניחין בשר מליח אלא על גבי כלי מנוקב כדי שהדם היוצא מהבשר יוכל לזוב ולא לעמוד מתחת לבשר. **שם** בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב ושהה בו כשיעור שיתנו מים על האש ויתחילו להרתיח, כל מה שממנו בציר אסור לאכלו אפילו צלי משום כבוש כמבושל, וחלק החתיכה שחוץ לציר אין אסור ממנו אלא כדי קליפה, ואפילו אם יש בה שומן שדם אינו מפעפע למעלה וכן דעת הרשב"א והרא"ש והשו"ע. אבל יש אוסרים את כל החתיכה

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף יח

בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב ושהה בו כשיעור שיתנו מים על האש ויתחילו להרתיח, כל מה שממנו בציר אסור לאכלו אפילו צלי, וחלק החתיכה שחוץ לציר אין אסור ממנו אלא כדי קליפה, ואפילו אם יש בה שומן. הגה: ויש אוסרין כל החתיכה, אפילו מה שחוץ לציר. ...

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף טז

אין מולחין אלא בכלי מנוקב או על גבי קשין וקסמין או במקום מדרון, בענין שאם ישפך שם מים יצאו מיד. הגה: ודף חלק ברהטני, שמים זבין ממנו, אין צריך להניחו במדרון. אבל אם אינו חלק ברהיטני, צריך להניחו במדרון שיצאו המים ממנו (שערים ש"ו ובב"י בשם ת"ה סימן קע"ב/קע"ג) בכלי מנוקב יזהר לכתחלה שיהיו הנקבים פתוחים. (בארוך כלל ג'). ולכן לא יעמידו על גבי קרקע, כי הוא ככלי שאינו מנוקב (ע"ל ס"ס ע'). וכן מחמירין קצת לשום תוך הכלי מנוקב קש או קסמין, כי הבשר יסתום הנקבים (הגהות אשר"י פכ"ה ובארוך כלל א'), ובדיעבד אין לחוש לכל זה. ואם מלח בכלי שאינו מנוקב, אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח. הגה: ואם נשתמש בו, בעי קליפה אם הוא דבר יבש (רשב"א), ואם הוא דבר לח, בעינן ששים נגד קליפה מן הקערה. (ב"י בשם י"א). ויש אומרים שאפי' בצונן אסור להשתמש בו בלא הדחה, ואם נשתמש בו בלא הדחה, ידיח מה שנשתמש בו. הגה: אבל מותר לחזור ולמלוח בה בשר לאחר שניקבה, או אפילו בלא נקיבה אם הבשר שהה כבר במליחתו והודח (ב"י בשם הגהת ש"ד וארוך).

רי"ף

רב ששת מלח ליה גרמא גרמא. עצם, עצם, דהיינו כל חתיכה לחוד. שואלת הגמ': **תרי** שתי חתיכות מ"ט מאי טעמא לא מלח ביחד? **דלמא פליט האי** שמא חתיכה אחת תפלוט דם **ובלע האי** והחתיכה השניה תבלע את הדם של הראשונה שאי אפשר לשתייהן לגמור פליטתן כאחת וכשנגמרה האחת בולעת מן האחרת. אם כן **חד נמי** גם בחתיכה אחת יש לחשוש! **דלמא פליט האי גיסא** שמא תפלוט דם מצד אחד של החתיכה **ובלע האי גיסא** ויבלע בצד שני של אותה

חתיכה? אלא, לא שנה אחד או שתים הם אינם בולעים זה מזה משום שהם טרודים בפליטה אפילו ציר לא בלע דם ומן הסתם קודם שגמרה האחת לפלוט צירה גמרה האחרת לפלוט דמה לגמרי.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן ע סעיף א

מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו. אף על פי שהתחתונה גומרת פליטתה קודם לעליונה, לא אמרינן שחוזרת ובולעת מדם העליונה, לפי שהוא שוהה הרבה לפלוט ציר וכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת. ואפילו מתקבץ הרבה ציר ועומד בגומא שבין החתיכות, מותר. ... הגה: ומכל מקום נוהגין להחמיר לכתחלה שכל חתיכה שיש לה בית קיבול, כגון דופן שלימה, מהפכין אותה שיזוב הדם, אבל בדיעבד אין לחוש (א"ו הארוך). ...

(וכמה שיעור שהייה שיצטרך להשהות את הבשר במלח? אמרו רבנן בכדי שישחוט הבהמה ושתהיה נפשטת ותבדוק הבשר מן החלב ומכל איסורין שיש בה. בציר מהאי אסור לאכול מאותו בשר וכו'). הבי"י כתב שקטע זה של הרי"ף לא מופיע ברא"ש. הרמב"ם (מאכ"א פ"ו ה"י) כדי שיעור הילוך מיל וכן פסק השו"ע. והרמ"א פסק

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף ו

שיעור שהייה במלח אינו פחות מכדי הילוך מיל, שהוא כדי שלישית שעה בקירוב. הגה: ועל זה יש לסמוך בדיעבד, או אפילו לכתחלה לכבוד אורחים או לצורך שבת, אבל בלאו הכי המנהג להשהות במליחה שיעור שעה, ואין לשנות (מהרא"י בת"ה סימן קס"ז ובהגהת ש"ד ואו"ה כלל א').

רי"ף

אמר שמואל משום רבי חייא: השובר מפרקתה של בהמה לאחר שנשחטה, קודם שתצא נפשה, הרי זה מכביד את הבשר, משום שאם לא היה שובר היא היתה נאנחת ומוציאה את הדם ממקום שחיטתה, ועכשו ששבר את מפרקתה, אין בה כח להאנח ולהוציא את הדם אלא היא נחה ושוקטת, ונבלע הדם באבריה, ועל ידי זה הוא מכביד את הבשר. וגוזל את הבריות, שמוכר במשקל הבשר גם את הדם, דמבליע דם באברים. ואיבעיא לן: הואיל ואבלע דם באברים, מי שרי למיכל מינה באומצא או לא? כיון שהדם נבלע באיברים והדם פורש וזז ממקום למקום בחתיכה, הרי זה כדם האברים שפירש שאסור לאוכלו חי או שמא אין זה נחשב כפירש ומותר לאוכלו חי. וסלקא בתיקו. וקי"ל דתיקו דאיסורא לחומרא שאסור לאוכלו באומצא דהיינו חי בלא מליחה, אבל בצלי או לקדרה ע"י מליחה פשיטא שמותר שהאש שואבת את הדם גם שפירש ממקום למקום ומליחה מוציאה אותו שאע"פ שאין לו כח להוציא דם הנבלע הבא ממקום אחר מוציא הוא את זה. זו גירסת הרי"ף וכן דעת הרבה ראשונים. וכן פסק השו"ע להתיר לאוכלה בצליה או מליחה. אבל רש"י לא גרס 'לאומצא' אלא גרס: 'למיכל מיניה שרי או דילמא למיכל מיניה אסור'. ולפי גירסא זו הגמ' הסתפקה שמא הדם אינו יוצא אפילו לצלי ועל ידי מליחה ואסור בכל מקרה. וכן חושש הרמ"א לדעת רש"י אבל אם יחתוך הבשר מועיל מליחה.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות דם סימן סז סעיף ג

השובר מפרקתה של בהמה, אסור לאכול מבשרה חי אא"כ מולחו יפה. וע"י מליחה מותר אפילו לקדרה, ולצלי מותר אפילו בלא מליחה. הגה: ונהגו להחמיר לחתכו ולמולחו אף בצלי. וה"ה אם חותך בשר מבית השחיטה קודם שתצא

נפשה (ר"ן) י"א שיש ליזהר לכתחלה לשבור מפרקת הבהמה או לתחוב סכין בלבה כדי לקרב מיתתה משום שמבליע דם באברים (בנימין זאב וב"י בשם שבולי לקט).